

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-03-11

Diarienummer 0050/19

Handläggare

Johan Karlsson

Telefon: 031-365 57 67

E-post: johan.karlsson@ponf.goteborg.se

Begäran av kommuncentrala medel för enkelt avhjälpna hinder för budgetåret 2020

Förslag till beslut

Park- och naturnämnden godkänner förvaltningens förslag att begära 8 mkr av kommuncentrala medel för enkelt avhjälpna hinder för verksamhetsåret 2020.

Park- och naturnämnden översänder tjänsteutlåtandet till Fastighetsnämnden för vidare hantering.

Sammanfattning

Park- och naturförvaltningen ansvarar för drygt 12 000 hektar mark- och vattenområden och på den mark och de anläggningar som förvaltas av park- och naturförvaltningen finns flera så kallade enkelt avhjälpna hinder. Sedan 2015 pågår ett omfattande arbete med att inventera och åtgärda dessa för att öka tillgängligheten på förvaltningens ytor och anläggningar.

I kommunfullmäktiges budget för 2020 finns kommuncentralt avsatta medel på totalt 20 miljoner kronor för enkelt avhjälpna hinder. Medlen ska fördelas och administreras av fastighetsnämnden. Fastighetsnämnden beslutade 2020-02-03 hur fördelningen skall gå till. Nämnderna ska inkomma med äskanden senast 31:e mars 2020 och beslut om fördelningen kommer att göras vid fastighetsnämndens sammanträde den 20:e april 2020.

Förvaltningen gör bedömningen att det finns ett behov av kommuncentrala medel för enkelt avhjälpna hinder för att kunna fortsätta det arbete som har pågått under de senaste åren. Utan dessa medel kommer endast begränsade åtgärder att kunna genomföras i anslutning till andra upprustningsprojekt, vilket kommer att medföra att det kommer att ta väsentligt längre tid att åtgärda de enkelt avhjälpna hindren.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har genomfört åtgärder för enkelt avhjälpna hinder med kommuncentrala medel för motsvarande 11,3 mkr under 2017 och 12,5 mkr under 2018. Under 2019 avslogs nämndens begäran om utökade medel för enkelt avhjälpna hinder. Avslaget medförde att endast en mindre del av planerade åtgärder, motsvarande 3,1 mkr, kunde genomföras inom befintlig ram.

Förvaltningen gör bedömningen att det finns ett behov av kommuncentrala medel för enkelt avhjälpna hinder för att kunna fortsätta det arbete som har pågått under de senaste åren. Behovet bedöms till 8 mkr under 2020.

Park- och naturförvaltningens arbete med enkelt avhjälpna hinder har hittills bestått av att inventera lekplatser, badplatser, offentliga toaletter och trappor samt några specifika parker och stadsrum som till exempel Trädgårdsföreningen och Götaplatsen. Utifrån genomförda inventeringar har olika enkelt avhjälpna hinder identifierats och åtgärdandet har påbörjats. Exempel på åtgärder som har genomförts är komplettering av handledare, kontrastmarkering och justering av vilplan vid förvaltningens trappor, förbättrade kontraster och tillgänglig möblering på förvaltningens lekplatser och parker.

Under 2020 avser förvaltningen att prioritera framför allt tre områden:

- **Åtgärda inventerade hinder på lekplatser**

Under 2018 inventerades stadens lekplatser med avseende på enkelt avhjälpna hinder. Planen var att under 2019 arbeta med att åtgärda dessa hinder. Arbetet påbörjades men då förvaltningen inte fick några centrala medel för arbetet kunde det inte genomföras i större skala. Om förvaltningen tilldelas centrala medel avser man att fortsätta att åtgärda enkelt avhjälpna hinder på förvaltningens lekplatser. De vanligaste enkelt avhjälpna hindren på stadens lekplatser är: otillräckliga kontraster, möblering som inte är tillgänglighetsanpassad och nivåskillnader som gör delar av lekplatserna otillgängliga för människor med nedsatt rörlighet. Dessutom ingår det i arbetet att i de fall det är möjligt modifiera eller lägga till lekutrustning som gör att fler grupper ges möjlighet att nyttja stadens lekplatser. Kostnaderna för att åtgärda hinder på lekplatserna beräknas till totalt ca 7 mkr kronor. Arbetet är omfattande och kräver personalresurser både hos förvaltningen och entreprenörerna, det behöver därför delas upp över flera år. Under 2020 bedömer förvaltningen att det är rimligt att genomföra åtgärder till en kostnad av 4 mkr, i det ingår kostnader för entreprenörer, material och projektledning.

- **Fortsätta arbetet med förvaltningens trappor**

Förvaltningen ansvarar för ca 3 tusen trappor. Att göra dessa mer tillgängliga för fler är en viktig fråga för att förbättra tillgängligheten till stadens allmänna platsmark. De vanligaste enkelt avhjälpna hindren på förvaltningens trappor är otillräckliga kontraster, felaktigt utformade handledare och felaktigt utformade eller icke existerande vilplan. Förvaltningen avser att under 2020 genomföra åtgärder på ca 10 trappor till en kostnad av 2 mkr, i det ingår kostnader för entreprenörer, material och projektledning.

- **Övriga åtgärder i samband med andra arbeten**

Förvaltningen genomför kontinuerligt mindre underhållsarbeten på sina anläggningar. För att minska administration och projektledningskostnader är det ett effektivt arbetssätt att i samband med sådana arbeten även åtgärda enkelt avhjälpna hinder. Ett bra exempel är att förvaltningen i samband med att man underhåller beläggningen på gångvägar även ser till att gångvägen får en ökad tillgänglighet genom att tillföra tillgängliga sittplatser, bygga bort onödiga nivåskillnader samt ta bort eller kontrastera hinder och bommar. Kostnaderna för att åtgärda hinder enligt ovanstående beskrivning under 2020 beräknas till 2 mkr, i det ingår kostnader för entreprenörer, material och projektledning.

Arbetet med att åtgärda enkelt avhjälpna hinder består ofta av många små insatser utspridda över stora geografiska områden vilket gör att detta uppdrag kräver relativt mycket planeringsresurser i förhållande till andra pågående projekt och den ekonomiska omfattningen. Eftersom park- och naturförvaltningen ansvarar för många anläggningar där enkelt avhjälpna hinder kan förekomma (bland annat 11 stadsparker, 41

stadsdelsparker, 279 lekplatser, 24 friluftsbad och ett 70-tal offentliga toaletter) kräver detta arbete en systematik och uthållighet under många år framöver för att ge genomslag inom huvuddelen av förvaltningens ansvarsområden.

Park- och naturförvaltningen gör bedömningen att det kommer att krävas extra medel ur kommuncentrala poster för enkelt avhjälpna hinder under de kommande åren för att kunna fortsätta genomföra detta arbete som ett eget projekt. Förvaltningens bedömning är att de framtida behoven av kommuncentra medel för arbetet med enkelt avhjälpna hinder är ca 10-12 mkr per år under de kommande åren. Utan dessa medel kommer endast begränsade åtgärder att kunna genomföras i anslutning till andra upprustningsprojekt, vilket kommer att medföra att arbetet med enkelt avhjälpna hinder tar väsentligt längre tid att genomföra.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Bedömning ur social dimension

- Att åtgärda enkelt avhjälpna hinder innebär att tillgängligheten till allmän platsmark i Göteborg ökar. Åtgärderna innebär att livsvillkoren för personer med funktionsnedsättningar ökar och bidrar till ett jämlikare Göteborg.

Bilagor

1. Fastighetskontorets tjänsteutlåtande ”Kriterier för fördelning av centrala medel för enkelt avhjälpna hinder”

Ärendet

Park- och naturförvaltningen ansvarar för drygt 12 000 hektar mark- och vattenområden och på den mark och de anläggningar som förvaltas av park- och naturförvaltningen finns flera så kallade enkelt avhjälpna hinder. Sedan 2015 pågår ett omfattande arbetet med att inventera och åtgärda dessa för att öka tillgängligheten på förvaltningens ytor och anläggningar.

De senaste åren har förvaltningen fått ta del av särskilt avsatta centrala medel i kommunens budget för arbetet med enkelt avhjälpna hinder. Medlen har gått till att inventera anläggningar och presentera dem för allmänheten i Västra Götalandsregionens särskilda tillgänglighetsdatabas samt att åtgärda de olika enkelt avhjälpna hinder som har identifierats vid inventeringarna.

I kommunfullmäktiges budget för 2020 finns kommuncentralt avsatta medel på totalt 20 miljoner kronor för enkelt avhjälpna hinder. Medlen ska fördelas och administreras av fastighetsnämnden. Fastighetsnämnden beslutade 2020-02-03 hur fördelningen skall gå till. Medlen ska fördelas enligt kriterierna:

- Medlen ska fördelas för undanröjandet av EAH på allmän platsmark.
- Medlen ska finansiera undanröjandet av hinder på frekvent använda platser där det ger största effekt för stadens invånare och besökare.
- Medlen kan även, till viss del, finansiera inventerings- och publiceringsarbete

Nämnderna ska inkomma med budgetbegäran senast 31:e mars 2020, där det framgår hur medlen avses användas utifrån ovanstående kriterier. Nämndernas budgetbergäran ska ligga till grund för beslut för fördelning på fastighetsnämndens sammanträde den 20 april 2020. Behovet bedöms till 8 mkr under 2020.

Johan Karlsson

Linda Nygren

Ekonomichef

Direktör

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2019-12-06

Diarienummer 7366/19

Handläggare: Marie Persson

Telefon: 031-368 11 24

E-post: marie.persson@fastighet.goteborg.se

Kriterier för fördelning av centrala medel för enkelt avhjälpna hinder

Förslag till beslut

I Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden godkänner förslag till kriterier för fördelning av centrala medel för enkelt avhjälpna hinder (EAH) 2020.

Sammanfattning

Plan- och bygglagen fastslår att byggnader och allmänna platser ska vara tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Stadens byggnadsägande och markförvaltande bolag och förvaltningar har ansvaret för att undanröja enkelt avhjälpna hinder i stadens publika lokaler och på allmän platsmark.

Arbetet med enkelt avhjälpna hinder kräver resurser både för inventeringsarbetet och för att åtgärda de hinder som finns. De nämnder som förvaltar allmän platsmark har inte samma möjligheter att finansiera undanröjandet av hinder genom hyresintäkter vilket de byggnadsägande förvaltningarna har möjlighet till.

Inför 2020 har kommunfullmäktige avsatt 20 miljoner för undanröjandet av Enkelt Avhjälpna Hinder. Fastighetsnämnden ansvarar för fördelningen av dessa medel. För att fördelningen ska kunna baseras på reellt behov krävs framtagna kriterier inför beslut för fördelning.

Förslag till kriterier för fördelning:

- Medlen ska fördelas för undanröjandet av EAH på allmän platsmark.
- Medlen ska finansiera undanröjandet av hinder på frekvent använda platser där det ger största effekt för stadens invånare och besökare.
- Medlen kan även, till viss del, finansiera inventerings- och publiceringsarbete.

Tidplan

Berörda nämnder ska senast 31 mars 2020 inkomma med äskanden till fastighetsnämnden. Av äskandet ska det framgå hur medlen avses användas utifrån ovanstående kriterier. Äskandena ska ligga till grund för beslut för fördelning på fastighetsnämnden sammanträde den 20 april 2020. En redovisning kring medlens användande ska inkomma till fastighetsnämnden inför årsrapport 2020.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De medlen som fördelas bidrar till att enkelt avhjälpna hinder blir undanröjda. Medlen ökar möjligheterna för förvaltningarna att, under 2020, särskilt fokusera på arbetet med enkelt avhjälpna hinder. Att inte undanröja enkelt avhjälpna hinder kan innebära att staden anmäls, vitesföreläggs och krävs på högre kostnader än om hindren åtgärdats från början.

De ekonomiska medlen som fördelas ska ses som en tillfällig stimulans för arbetet 2020. Som inspel till kommunfullmäktiges planeringsförutsättningar inför budget 2021 kommer fastighetsnämnden att inkomma med ett långsiktigt förslag till finansieringsstrategi för systematiskt undanröjande av enkelt avhjälpna hinder.

Bedömning ur ekologisk dimension

Fördelningen av medel har i sig ingen påverkan på den ekologiska dimensionen. Det är dock angeläget att val av material och åtgärder görs utifrån ett miljömässigt perspektiv.

Bedömning ur social dimension

Arbetet med enkelt avhjälpna hinder kan sättas i ett större perspektiv. Göteborg ska vara en tillgänglig och användbar stad för alla. FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har blivit svensk lag och ligger till grund för den nya funktionshinderpolitiken. Arbetet med enkelt avhjälpna hinder bidrar till ett samhälle som är inkluderande och tillgängligt vilket skapar förutsättningar för delaktighet, självständighet, jämlikhet och jämställdhet.

Samverkan

Ingen samverkan har skett.

Ärendet

Stadens byggnadsägande och markförvaltande bolag och förvaltningar har ansvaret för att undanröja enkelt avhjälpna hinder i stadens publika lokaler och på allmän platsmark.

Arbetet med enkelt avhjälpna hinder kräver resurser både för inventeringsarbetet och för att åtgärda de hinder som finns. Inför 2020 har kommunfullmäktige avsatt 20 miljoner för undanröjandet av Enkelt Avhjälpna Hinder. Fastighetsnämnden ansvarar för fördelningen av dessa medel. För att fördelningen ska kunna baseras på reellt behov krävs framtagna kriterier inför beslut för fördelning.

Beskrivning av ärendet

Plan- och bygglagen fastslår att byggnader och allmänna platser ska vara tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Det anges även att alla enkelt avhjälpna hinder mot tillgänglighet och användbarhet i lokaler dit allmänheten har tillträde, samt på allmänna platser ska avhjälpas. Allmänna platser kan exempelvis vara en gata, ett torg eller en park och är angiven som allmän plats i detaljplanen. Publika lokaler är lokaler dit allmänheten har tillträde och kan vara både offentliga och privat ägda lokaler. Boverkets definition på vad enkelt avhjälpna hinder kan vara är bland annat; mindre nivåskillnader, höga trösklar, tunga dörrar, dålig belysning, dålig ljudmiljö, bristande kontrastmarkeringar, bristande skyltning, avsaknad av ledstänger och bristande utformning av balansstöd.

Fastighetsägare är den term som vanligtvis används. För att förtydliga när det är enkelt avhjälpna hinder i själva byggnaderna som avses kommer här Boverkets term *byggnadsägare* att användas.

Stadens byggnadsägande och markförvaltande bolag och förvaltningar har ansvaret att undanröja enkelt avhjälpna hinder i stadens publika lokaler och på allmän platsmark. Publika lokaler i stadens byggnader ska inventeras i tillgänglighetsdatabasen (TD). Därefter tas åtgärdsrapporter på EAH-nivå (från TD) ut och undanröjandet av EAH kan därefter genomföras direkt eller planeras in i byggnadens ordinarie underhållsplan. Finansiering bör ske på samma sätt som för ordinarie underhåll.

För undanröjandet av enkelt avhjälpna hinder på allmän platsmark finns idag inte samma möjlighet till inventering i TD-verktyget eftersom fokus i TD.n är byggnader. Inte heller kan kostnader för undanröjandet av hindren finansieras genom hyresintäkter.

Historik

Staden har som fastighetsägare ansvaret att undanröja enkelt avhjälpna hinder i stadens publika lokaler och på allmän platsmark, ett arbete som enligt ett riksdagsbeslut från år 2000 skulle ha varit klart vid utgången av 2010. Sedan början av 2000-talet bedrivs i staden ett arbete att inventera publika lokaler för att identifiera enkelt avhjälpna hinder, åtgärda dessa och informera allmänheten om tillgänglighetsnivån i lokalerna via tillgänglighetsdatabasen (T-D.se). Fastighetskontoret leder arbetet för en "En tillgänglig stad för alla".

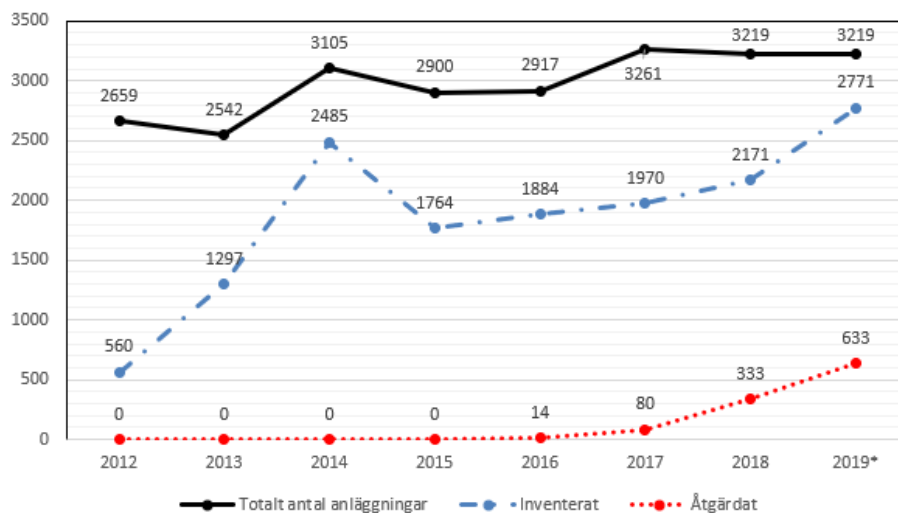
Lokalförvaltningen har haft en överenskommelse med stadsdelarna, social resursförvaltning utbildningsförvaltningen, grundskoleförvaltningen och förskoleförvaltningen om att inventera, ta fram åtgärdsplaner och, utifrån sitt byggnadsägaransvar, åtgärda

enkelt avhjälpna hinder. Sedan 2017 har lokalförvaltningen en stabil, men tillfällig, organisation, vars arbete lett till att produktionshastigheten av antal åtgärdade hinder ökat kraftigt. Detta svarar väl upp till förväntningarna, att ett systematiserat och väl fungerande arbetssätt ger helhetsperspektiv och ökad effektivitet. Projektet beräknas vara igång till slutet av 2020.

Inom Göteborgs Stad finns ca 3 000 publika lokaler som omfattas av arbetet med enkelt avhjälpna hinder. I en stor organisation som Göteborgs stad innebär arbetet med enkelt avhjälpna hinder en hel del utmaningar, exempelvis:

- det stora antalet publika lokaler och mängden allmän platsmark, vilka båda också förändras över tid
- avsaknaden av medel (kostnaden för åtgärder finns inte i budgeten)
- att prioritera arbetet med enkelt avhjälpna hinder
- bristande kunskap kring enkelt avhjälpna hinder
- bristande systematik för åtgärd av enkelt avhjälpna hinder

För mandatperioden 2014–2018 formulerades målet i kommunfullmäktiges budget att alla hinder ska ha åtgärdats vid periodens slut. Målet uppnåddes inte. Taktens ökande under 2018 och 2019 genom lokalförvaltningens kraftsamling som beskrivs ovan. I prognosen för 2019 framgår att ca 85 procent av det totala antalet publika lokaler är inventerade och att ca 20 procent är åtgärdade (se nedan figur). Det framgår tydligt att åtgärderna inte ökar i den takt som inventeringsarbetet gjort, och att det kvarstår mycket av det omfattande och bitvis komplicerade åtgärdsarbetet. Målet för staden är att antalet inventerade och åtgärdade publika lokaler ska vara i fas.

Figur 1- Göteborgs Stads arbete med lagen om enkelt avhjälpna hinder i antal TD-anläggningar 2012–2019.

Stadens byggnadsägare och markförvaltare

Stadens byggnadsägande förvaltningar med publika lokaler är fastighetskontoret, lokalförvaltningen och idrott- och föreningsförvaltningen. Lokalförvaltningen förvaltar ungefär hälften av stadens publika lokaler och idrott- och föreningsförvaltningen innehar mer än hundra olika sportanläggningar.

Stadens allmänna platsmark förvaltas av park- och naturförvaltningen och trafikkontoret.

Medel för enkelt avhjälpna hinder 2020

För att nå stadens mål för arbetet med enkelt avhjälpna hinder krävs resurser. För 2020 finns 20 miljoner i kommunfullmäktiges budget avsatta för undanröjandet av enkelt avhjälpna hinder. Fastighetsnämnden ansvarar för fördelning av dessa medel.

Publika lokaler

Arbetet med EAH i publika lokaler innebär följande delar:

- inventera lokaler och bedöma hinder (TD)
- åtgärda hinder
- informera om tillgängligheten i publika lokaler via tillgänglighetsdatabasen (TD).

Att inventera och informera om tillgängligheten i en lokal är i sig inget krav utifrån lagen om enkelt avhjälpna hinder. Men för att veta vilka hinder som finns i en lokal behöver en inventering utföras. TD är det inventeringsverktyg och tillgänglighetsguide som staden har valt att använda. På T-D.se kan allmänheten ta del av tillgänglighetsinformation inför ett besök. Att inventeringar och åtgärder utförs med systematik bidrar till en ökad tillgänglighet och ”en mer informativ och mer användbar tillgänglighetsguide” kan utvecklas i enlighet med kommunfullmäktiges intention. Utifrån inventeringarna skapar T-D:n åtgärdsrapporter som visar på vilka hinder som finns, och vad som ska åtgärdas för att uppfylla gällande lagkrav. Åtgärdsrapporterna bidrar även till likvärdiga bedömningar över staden.

Allmän platsmark

Park- och naturförvaltningen och trafikkontoret är stadens markförvaltare av allmän platsmark. Undanröjandet av enkelt avhjälpna hinder på allmän platsmark medför andra typer av utmaningar än undanröjandet av hinder i publika lokaler. Det är en mer komplicerad och bitvis inte lika självklar process. Det beror bland annat på den stora mängden allmän platsmark som finns i staden, och de kostnader det skulle innebära att åtgärda enkelt avhjälpna hinder på dessa ytor. Prioriteringar behöver därför göras utifrån var allmänheten rör sig mest frekvent och var åtgärderna får störst effekt. Trafikkontoret har även en strategi att direkt efter en anmälan om hinder åtgärda dessa. För undanröjandet av enkelt avhjälpna hinder på allmän platsmark finns inte heller samma systematiska möjlighet till inventering i TD-verktyget. Park- och naturförvaltningen genomför inventeringar av vissa specifika anläggningar i TD exempelvis lekplatser, utegym, torg samt vissa delar av parker. Trafikkontoret har ett internt verktyg för att systematisera EAH-arbetet.

De nämnder som förvaltar allmän platsmark har inte samma möjligheter att finansiera undanröjandet av hinder genom hyresintäkter.

Kriterier för fördelning av medel för EAH 2020

- Medlen ska fördelas för undanröjandet av EAH på allmän platsmark.
- Medlen ska finansiera undanröjandet av hinder på frekvent använda platser där det ger största effekt för stadens invånare och besökare.
- Medlen kan även, till viss del, finansiera inventerings- och publiceringsarbete.

Tidplan

Berörda nämnder ska senast 31 mars 2020 inkomma med äskanden till fastighetsnämnden. Av äskandet ska det framgå hur medlen avses användas utifrån ovanstående kriterier. Äskandena ska ligga till grund för beslut för fördelning till fastighetsnämnden sammanträde den 20 april 2020. En redovisning kring medlens användande ska inkomma till fastighetsnämnden inför årsrapport 2020.

Förvaltningens/bolagets bedömning

Sedan början av 2000-talet har staden arbetat för undanröjandet av Enkelt Avhjälpna Hinder. Nu behövs såväl kraftsamling som systematik för undanröjande av hindren då en stor del av hindren återstår och nya tillkommer. Arbetet med EAH ska inte ses som ett projekt utan en process som kräver såväl kunskap som utveckling av ett systematiskt arbetssätt.

Som inspel till kommunfullmäktiges planeringsförutsättningar inför budget 2021 kommer fastighetsnämnden att inkomma med ett långsiktigt förslag till finansieringsstrategi för systematiskt undanröjande av enkelt avhjälpna hinder.

Martin Öbo
Fastighetsdirektör

Erik Gedeck
Avdelningschef